

SIMONI DALL CROUBELIS –
 ”Compositeur ved Musiquen” – København 1787

Niels Krabbe

Nærværende artikel skal ses på baggrund af en øvelsesrække ved Københavns Universitet i foråret 1976 over temaet ”Analytiske og bibliografiske øvelser over anonyme symfonier i manuskript fra det 18. århundrede i danske biblioteker”. Det, der muliggjorde et sådant emne, var den kendsgerning, at der på det tidspunkt forelå en EDB-registrant over så godt som alle musikmanuskripter før 1800 i danske offentlige samlinger, udarbejdet af Nanna Schiødt¹) for den danske RISM-komité. Ved at sortere materialet efter komponistangivelse (*anonymus*) og genre (*symphony* eller *symphonic concertante*) var det muligt at opnå et overblik over omfanget af materialet; det viste sig siden, at dette materiale, som EDB-registranten havde udskrevet, yderligere måtte suppleres med et par værker. EDB-registranten udskrev 27 anonyme symfonier, men af disse kunne de 15 straks lades ude af betragtning, idet de entydigt (bl.a. ved hjælp af Hummels tematiske katalog fra 1768²) kunne identificeres som henholdsvis Schwindls opus 2 nr. 2-6, Riccis opus 2 nr. 2-6 samt Richters opus 4 nr. 2-6. De resterende 12 anonyme symfonier blev herefter suppleret med yderligere 3 værker, et fra Gieddes samling³) i Det kongelige Bibliotek og to, der af ukendte årsager ikke er medtaget i RISM’s registrering⁴).

Disse 15 anonymt overleverede symfonier fordelte sig i to forskellige grupper, hvad angår overleveringsform:

- gruppe 1: (7 værker) overleveret i 2 forskellige samlinger sammen med en række symfonier af forskellige navngivne komponister (stemmebøger)
- gruppe 2: (8 værker) overleveret enkeltvis (stemmer eller partitur).

Gruppe 1

Der er her tale om to af de fire samlinger med håndskrevne symfonier i stemmebøger, som i dag findes i Det kongelige Bibliotek, og som vi ved stammer fra Det kongelige Teater; de er alle kopieret i løbet af 1760’erne, dels efter trykte for-

læg, der befandt sig her i landet, dels hjembragt fra Tyskland til brug ved teatret som ouverturer forud for operaer, syngespil o.lign.⁵⁾ Det drejer sig om samling "A" med 30 symfonier, kopieret af C.A. Thielo og ifølge Det kongelige Teaters regnskaber i Rigsarkivet betalt d. 18.11.1762 samt samling "C", bestående af 22 symfonier og 16 ensatsede kompositioner, ligeledes kopieret af C.A. Thielo og betalt d. 24.1. og 2.5.1763; i sidstnævnte samling finder vi følgende tilføjelse før symfoni nr. 11, nr. 14, nr. 17 og nr. 20:

"Sinfonia 11, 12 og 13 ("14, 15 og 16" osv.) kan spilles förend Theatret bliver aabnet; imellem Acterne kan spilles nogle af de smaa Piecer som findes i denne Samling nr. 23 indtil 38".

Samtlige de 52 symfonier, vi finder i disse to samlinger, er overleveret anonymt, men gennem årene er det lykkedes Jens Peter Larsen og andre musikhistorikere, der har arbejdet med dem, at identificere dem alle med undtagelse af de syv værker, der her er tale om (to fra samling "A" og 5 fra samling "C"). Bortset fra en konstatering af, at et af disse syv værker foreligger i et tryk hos Baldassar Schmidt fra ca. 1750 under Frederik den Stores navn, lykkedes det ikke, hverken ud fra indre musikalske eller ydre bibliografiske kriterier, at identificere nogle af disse værker.

Gruppe 2

Det er denne gruppe af enkelte symfonier, der i denne sammenhæng påkalder sig den største interesse, for det var denne gruppe, der førte frem til komponisten Croubelis. Som nævnt består gruppen af otte symfonier. Ser man nøjere på de syv værker, der findes i Det kongelige Bibliotek (det ottende findes i Sorø Akademi), viser det sig, at kun to forskellige håndskrifter er repræsenteret:

håndskrift (el. kopist) x: *Sinfonia del Sigr.* G⁺⁺⁺ (D-dur)
Symfoni i D-dur
(begge i stemmer)

håndskrift (el. kopist) y: *Simphonia Concertante* (C-dur) (stemmer)
Simphonia (D-dur) (stemmer)
Ouverture i D-dur (partitur)
Concerterende symfoni (C-dur) (partitur)
Simphonie Chinoise (a-moll) (stemmer).

Omend håndskrift y er umiskendelig i samtlige de fem anførte symfonier, er der dog forskel på, om værket foreligger i stemmer eller i partitur; såfremt det er stemmer, er håndskriften klar og let læselig – der er tydeligvis tale om noder, som det er meningen der skal *spilles* efter; i partiturerne derimod, er håndskriften utydelig, hastig og der er mange overstregninger; noget kunne således tyde på, at der her er tale om kompositionseksemplarer, og at håndskrift y i virkelig-

heden er komponisten selv. Et partitur fra det 18. århundrede er ganske sjældent, medmindre der netop er tale om komponistens eget eksemplar. Dette bekræftes af, at ouverturen i D-dur på fem forskellige steder i partituret for neden på et blankt nodesystem har skitser til visse senere partier i værket, – skitser udarbejdet i klaversats, men ofte med antydninger af den senere instrumentation skrevet til.

Endelig bekræfter også vandmærkerne i papiret, at de fem værker hører sammen: mens de to værker af håndskrift x er uden vandmærker, har de fem symfonier med håndskrift y alle uden undtagelser vandmærker fra den hollandske papirmølle *Honig & Zoonen*. Det var således helt klart, at disse værker havde en åbenbar forbindelse med hinanden, og det var en nærliggende tanke at denne forbindelse, som antydet, bestod i, at de var skrevet af en og samme komponist; men hvem?

Det der førte frem til komponisten var den kryptiske titel *Simphonie Chinoise* på den meget lidt kinesiske symfoni i a-moll. En oversigt over samtlige symfonier i manuskript fra det 18. århundrede i Det kongelige Bibliotek, udarbejdet på grundlag af RISM-registreringen og bibliotekets gamle håndskrevne kataloger (C I), viste, at en af de komponister i C I, der er rigest repræsenteret med instrumental musik i manuskript er D.S. Croubelis; blandt hans otte symfonier findes et værk med titlen: *Simphonie a 8 instrumens Composee Dans le Gout asiatique par D.S. de Croubelis*. Et blik på denne symfoni, sammenholdt med den i titlen nævnte *Gout asiatique* viste klart, at der her var tale om den samme håndskrift som den før omtalte "håndskrift y", og det viste sig videre, at det var den samme som alle de talrige værker, der i biblioteket findes overleveret under Croubelis' navn. Der var således ingen tvivl om, at disse fem anonyme symfonier kunne tilskrives komponisten D.S. Croubelis, og denne kendsgerning samt iøvrigt omfanget af hans samling af musikmanuskripter i Det kongelige Bibliotek, gør en lidt nøjere beskæftigelse med denne person og hans samling, rimelig og spændende til trods for det tågeslør, der hviler over begge dele.

Det er uhyre sparsomt hvad vi har af sikre biografiske data om denne komponist; alene hans navn optræder i kilderne i ca. 15 forskellige varianter, hvoraf de to hyppigste er *D. Simoni* og *Simoni Dall Croubelis*. Hans navn optræder ikke i standard-leksikaerne MGG, Grove eller Riemann; Eitner opgiver et enkelt tryk under navnet Croubelis og to under navnet Simono, og endelig anfører RISM B II⁶) yderligere et tryk. Alle disse tryk er udgivet i Amsterdam hos forlæggeren A. Olofsen o. 1750⁷). Henvendelser til RISM-arkivet i Kassel og Toonkunst-Bibliotheek i Amsterdam har ikke resulteret i yderligere oplysninger. Et enkelt af de store biografiske leksika giver nogle få oplysninger; i *Nieuw Nederlandisch Biografisch Woordenboek*, Leiden 1912 Vol II, finder vi følgende bemærkninger:

Simono D was in het midden der achttiende eeuw muzikmeester te Amsterdam. Bij den uitgever Arnold Olufsen aldaar verschenen van hem, denkkelijk na 1756, omdat de titels niet voorkomen in diens fondcatalogus van dat jaar: . . . . .”

Herefter følger en opregning af de hos Eitner og RISM nævnte tryk af Simono, udgivet af Olufsen. Artiklen anfører, som det ses, hverken årstal eller opholdssted, nævner heller ikke navnet Croubelis eller en forbindelse til København. Der er således en teoretisk mulighed for at der overhovedet ingen forbindelse er mellem den på Olufsen trykkene og i det hollandske biografiske leksikon nævnte D. Simono og så den Simoni⁸⁾ Dall Croubelis, som har efterladt den store samling manuskripter i Det kongelige Bibliotek. At en komponist under dette navn indgår i tidens københavnske musikliv, har vi klare vidnesbyrd om, omend det er påfaldende så lidt vi alligevel ved, når vi tager i betragtning, at der formentlig ligefrem har været relationer mellem Croubelis og hoffet, således som det vil fremgå af det følgende.

De to eneste konkrete oplysninger, som det er lykkedes at finde frem til, er følgende:

i folketællingslisterne⁹⁾ fra 1. juli 1787 optræder på adressen ”Gammel Myndt no 148 – 5. familje” følgende¹⁰⁾:

Dominique Simono – Husbond 60 – Compositeur ved Musiquen

Chanel Simono – kone – 40

Jean Simono - søn 8

Af Sct. Petri kirkes begravelsesprotokol fremgår det at få måneder forinden (10. februar 1787) var en datter af ”Dominique Simonaux Catoliquen und Musicus” død af kopper 3 år gammel.

Ifølge angivelsen i folketællingen skulle vor komponist således være født i 1727 eller 1728, omend disse aldersangivelser erfaringsmæssigt skal tages med et vist forbehold¹¹⁾.

Den sidste biografiske oplysning, vi har, stammer fra titelbladet på følgende manuskript¹²⁾:

Sinfonie 1^{mier} Concertantes pour Deux Violons, . . . De Monsieur Simono
Dall Croubelis Maitre De Chapelle de Silengensky & Dinisni Novogorod au
Service De sa Majestè l’emperatrice de toutes les Russes etc: etc: . . .”

Såfremt dette titelblad taler sandt, skulle komponisten således have været i Katharina d. II’s tjeneste ved et kapel i Nisni Novgorod; det gør det nu nok ikke! for det første er det anderledes europæiske berømtheder Katharina omgiver sig med (Galuppi, Traetta, Pàisiello o.a.), og for det andet er der ikke noget der tyder på, at Katharina eller nogen anden samtidig russisk kejserinde har haft noget med Nisni Novgorod at gøre. Mest sandsynligt er det, i hvert fald indtil yderligere dukker op, at dette titelblad er et blandt mange udslag af komponi-

stens trang til det mere humoristiske. For at komplicere forholdene yderligere skal det nævnes, at vi på et andet titelblad¹³) læser følgende komponistangivelse:

”. . . Dal Sigr: Croubelis. Maitre de la Chapelle de Monseigneur Nisni Novogorod & Silengensky”.

Så er forvirringen komplet!

Ser vi bort fra Katharina d. II og Nisni Novogorod, og forudsætter vi, at Croubelis og Simono fra de hollandske tryk er identisk med Simoni Dall Croubelis fra de talrige manuskripter i Det kongelige Bibliotek, er der altså formentlig tale om en komponist, født i Holland o. 1727, som efter at have opnået en vis, omend beskeden, position i Holland, hvor han fik udgivet en række arrangementer af gængse vokalkompositioner for diverse instrument-besætninger o. 1780¹⁴) slog sig ned i København, hvor han producerede et betydeligt antal værker, der alle foreligger i manuskript, mens ikke et eneste af dem tilsyneladende foreligger trykt.

Yderligere et forhold sætter disse manuskripter i Det kongelige Bibliotek i relation til Holland, nemlig den kendsgerning, at samtlige manuskripter med ganske få undtagelser er skrevet på hollandsk papir med vandmærker fra J. Honig & Zoonen. Selvom det på denne tid var ganske almindeligt at man i Danmark anvendte netop hollandsk papir, fordi de danske papirmøller så langt fra kunne dække markedet¹⁵), og selvom Honig & Zoonen er Hollands førende papirmølle, er det dog påfaldende med en så stor samling, hvor så godt som samtlige noder, uafhængigt af formatet, kommer fra en og samme hollandske producent; en direkte forbindelse mellem komponisten og Holland er under disse omstændigheder omend ikke givet så dog rimelig at antage¹⁶).

Er det således yderst sparsomt, hvad vi kan finde frem til af biografisk materiale omkring D.S. Croubelis, foreligger der derimod som nævnt en fyldig samling musikalske efterladenskaber i Det kongelige Bibliotek, som tilsyneladende ingen har beskæftiget sig mere indgående med, næsten allesammen skrevet på samme papir, og allesammen skrevet med samme karakteristiske håndskrift, som ikke kendes fra andre manuskripter i biblioteket. Som det fremgår af indledningen til denne artikel, er det ikke alene de navngivne værker, der hører med til denne samling, men også en stor del af bibliotekets anonyme kan entydigt identificeres som Croubelis-manuskripter på grundlag af skrift, papir samt andre forhold ved de pågældende manuskripter. Nedenfor bringes en oversigt over samtlige manuskripter i samlingen, fordelt efter genre og med angivelse af om værket er overleveret anonymt eller under et af navnene Croubelis, Simono eller kombinationer af disse:

værk	komp. angivelse "Croubelis" el. "Simono"	Anonym
Koncert		
"Concerto Villagois . . ."		+
"Concert Champêtre De la Nature"		+
Koncert f. 4 fløjter og bas ¹⁷⁾		+
Fløjtekoncert	+	
Fløjtekoncert		+
Koncert for 2 fløjter og orkester	+	
"Concert Danois Villagois ou Divertissement des Dames"	+	
Concert i B-dur		+
Divertimento, Kvintet, og sekstet		
Divertimento	+	
Kvintet (1 stk)		+
Kvintet (3 stk)	+	
Sekstet (2 stk)	+	
Kvartet		
Kvartet (11 stk)	+	
Kvartet (8 stk)		+
Trio		
Trio (10 stk)	+	
Trio		+
Symfoni og sinfonia concertante		
Symfoni (5 stk) ¹⁸⁾	+	
Sinfonia concertante (4 stk)	+	
Symfoni (3 stk) ¹⁹⁾		+
Sinfonia concertante (2 stk)		+
Diverse		
"Le Bal Royal Composè par Le Salomon Du nord"		+
"L'assemblee Nationale De Gand" ²⁰⁾		+
Duet for fløjte og klaver		+
Fløjteduet (3 stk)		+
"Solo a Flauto Traverso et Basso" (6 stk)		+
Sonate for 3 fløjter	+	

værk	komp. angivelse "Croubelis" el. "Simono"	Anonym
Entre acte (2 stk) "24 anglaises Pour 5 Instrumens"	+	+
Vokal		
Arier f. sangstemme og diverse instrumenter (4 stk)	+	
Arier f. sangstemme og bas (2 stk)		+

Ialt omfatter samlingen således 45 kompositioner med komponistangivelse og 34 uden komponistangivelse²¹).

Det sidste punkt, der afgørende godtgør, at alle disse værker hører sammen, og at Simono dall Croubelis, trods det mørke hvori hans færden er hyllet, må have spillet en vis rolle i datidens København, er forholdet mellem Croubelis og kammerherre W.H.R.R. Giedde (1756-1816). Denne er i dag først og fremmest kendt for den meget store samling musikaler, både tryk og manuskripter, der bærer hans navn, og som for størstedelens vedkommende findes bevaret i Det kongelige Bibliotek²²). Samlingen, der omfatter ca. 1200 værker (heraf halvdelen trykte) af navnlig tyske og italienske komponister, er omhyggeligt ordnet og nummereret af Giedde; systematikken fremgår dels af de enkelte musikaler, dels af en håndskreven katalog, *Fortegnelse på kgl. Kammerherre Gjeddes efterladte Musikalia* († 1816), formentlig udarbejdet kort efter Gieddes død, som nu findes i Hagens Samling i Det kgl. Bibliotek²³). Af denne katalog fremgår det, at værkerne er ordnet i 12 hovedgrupper efter genre, og at de inden for hver af disse hovedgrupper er forsynet med en fortløbende nummerering; ofte mangler der titelangivelser ud for visse numre, hvilket formentlig må skyldes, at der på et tidspunkt inden katalogen blev skrevet har eksisteret et værk svarende til det pågældende nummer, men dette værk er blevet væk eller lånt ud på det tidspunkt, da katalogen udformedes.

Når man betænker den periode, musikken i Gieddes samling omfatter, den kendsgerning, at Giedde var ivrig fløjtespillende musikamatør og administrationschef for Det kongelige Kapel i 1791 og 1792 samt endelig omfanget og karakteren af den samling Simono-manuskripter, der er temaet for nærværende artikel, kan det undre at tilsyneladende ikke et eneste af Simono's værker har fundet vej til musikamatørens store samling; ingen af Simono-værkerne findes opført i den føromtalte håndskrevne Giedde-katalog og ingen af dem er forsynet med Gieddes navnetræk, således som det er tilfældet for alle værkerne i Gieddes samling.

Dette er så meget desto mere mærkeligt som de to mænd øjensynligt har kendt

hinanden: på adskillige af Croubelis's titelblade finder vi nemlig kammerherrens navn nævnt; det drejer sig om følgende tilfælde:

- a) "Quintetto . . . Composé a L'occasion De la Convalescence de Monsieur Le Chambellant Guedde" med satserne "L'amitié", "Tendrement", "La Joie, Gayement", "La Tristesse, sempre Piano" og "La Colere, Brusquement" (CI, 62, mu 7302, 2838)
- b) "Le Bien Venu De Monsieur Le Chambellant de Giedde. Quatuor 1mo . . . composé par Dominique antoine . . ." (CI, 62, mu 7302, 2837)
- c) "Orage ariette a Voix Seule et Six instrumens Dediée a Monsieur Le Chambellant giedde Par Son tres humble Serviteur Dominique Simoni de Croubelis" (CI, 528, mu 7404, 2232)
- d) "Le Rossignol, Ariette . . . Composee et dediée a Monsieur Le chambellant Giedde par Son très humble Serviteur D. Simoni" (CI, 528, mu 7404, 2233).
- e) "Quatuor 6 . . . Dal Sigr. Simoni Da Croubelis" (CI, 62, mu 7302, 2836).
På dette titelblad finder vi umiddelbart efter titlen følgende lille enstemmige komposition:

Recitativ. Andante

monsieur le Chambellant Je suis de Lon Cœur vô-tre

ser-vi-teur Si-mo-ni, qui est en al-

Allegro

lez pour ne point dispu-tér et dans le même tems vous ri-

ez a Ses depens entre les dents entre les dents en-

tre les dents

Bag disse titelblade aner man et meget afslappet forhold mellem Simoni og kammerherre Giedde; i det hele taget er der meget der tyder på, at vor komponist

har været lidt af en spasmager! Et sted betegner han sig således "*Le Sieur D'argent court. Dal Croubelis*" (altså "den pengeløse Croubelis"), og på et andet manuskript får vi at vide, at værket er "*Composè par Le Salomon Du Nord*"!

Forklaringen på at Simoni dall Croubelis aldeles mangler i Gieddes samling kan således være en helt anden; nemlig den, at hele Croubelis samlingen har tilhørt vennen Giedde, men blot som en selvstændig samling, adskilt fra kammerherrens mere seriøse musiksamling. Der er i hvert fald to forhold der taler for dette.

Det ene er, at ca. 75 procent af Croubelis manuskripterne er forsynet med forskellige numre på titelbladet; på den ene side numre, der ikke passer ind i den før omtalte nummerering og systematik i Gieddes samling, og på den anden side en nummerering der heller ikke giver nogen mening set isoleret. Følgende numre anvendes: 8–13, 19–32, 48–66 samt 73–76²⁵), heraf ni af numrene hver to gange! Nummereringen er muligvis foretaget med samme hånd som nummereringen på Gieddes noder, men dette lader sig ikke entydigt fastslå; såfremt der er tale om samme hånd, er det formentlig Giedde selv, der har påbegyndt en nummerering af Croubelis samlingen og så af en eller anden grund ikke fuldført den. En sådan skødesløshed falder dog ikke helt i tråd med vort indtryk af Giedde som en omhyggelig systematiker.

Det andet og mest afgørende vidnesbyrd om en nøjere forbindelse mellem Gieddes samling og Croubelis manuskripterne er tilstedeværelsen i Det kongelige Bibliotek af to håndskrevne kataloger med følgende titler:

Katalog 1: "Fortegnelse over Kirke Musikerne som ere i det Kongelige Archiv 1826" (K 1)

Katalog 2: "Fortegnelse over de Geistlige og en deel andre Musikker tilhørende det kongelige Hofarkiv (K 2)

(Ny kgl. samling 3503 I-II, 4°)

Forholdet mellem de to kataloger er dette, at K 2 tydeligvis er en afskrift af K 1 samt en videreførelse, således at alt hvad der findes i K 2 også står i K 1, hvori- mod det omvendte ikke er tilfældet.

Katalogerne falder klart i tre dele, hvoraf det er tredje del, der har interesse i denne sammenhæng:

1. del: Nummereret indholdsfortegnelse over et antal vokalværker; nr. 1–48 er fælles for K 1 og K 2, mens nr. 49 til 70 er blyantstilføjelser med ny håndskrift i K 2. Katalogerne er ført senere end det på titlen anførte år, idet vi blandt de første 48 numre f.eks. finder "*Prof. Weyse. Julekantate. 1836*" og i den tilføjede del i K 2 som nr. 68 "*H. Matth. Hansen. Paaskekantate –1848*".

2. del: Nu følger nok engang værkerne nr. 1–48, men denne gang med et værk på hver side i katalogen og med omhyggelig angivelse af antallet af instrument- og korstemmer til hvert enkelt værk. Der er altså tale om en slags inventarfortegnelse over hofarkivets musik. Fra nr. 49 og fremefter har man åbenbart opgi-

vet at holde udførligt regnskab med de enkelte værker; "blyants-skriveren" fra 1. del er begyndt på nr. 49, men efter at have slået de fornødne streger og skrevet titlen, er han holdt op.

3. del: I begge kataloger kommer nu et antal tomme sider og herefter læser vi følgende:

K 1: "Fortegnelse over endeel Musikker tilhørende det kongelige Hofarkiv; købte efter afdøde Kammerherre Gjedde".

K 2: "Fortegnelse over endeel Musikker tilhørende det kongelige Hofarkiv".

Denne tredje del af de to kataloger er delt i grupper, for K 1's vedkommende gruppe 1-12 og for K 2's vedkommende gruppe 1-25 (incl. gr. 1-12 fra K 1). En nøjere sammenligning mellem Gjeddes samling, som vi kender den fra den tidligere omtalte katalog, og fortegnelsen her i K 2 viser, at hele Gjeddes samling er overført til hofkatalogen, blot med en hel anden fordeling på de nummerede grupper end den, vi kender fra Gjeddes egen systematik; således optager hele Gjeddes samling grupperne 1-20 samt 22 og 23 i hofkatalogen, som nedenstående oversigt viser det:

Hofkatalog (K 2)	svarer til	Gjeddes samling
gr. 1	—	XI,1
gr. 2	—	XI,9 (?)
gr. 3	—	XI,22
gr. 4	Prolog af Kunzen (ikke hos Gjedde)	
gr. 5	—	X,8-22
gr. 6	—	I
gr. 7	—	II
gr. 8	—	VIII,35-51
gr. 9	—	III
gr. 10	Formælingskantate i A-dur (ikke hos Gjedde)	
gr. 11	—	IV,1-22
gr. 12	Sonater f. tre instrumenter (ikke hos Gjedde)	
gr. 13	—	VI
gr. 14	—	V
gr. 15	—	X,1-7
gr. 16	—	XI
gr. 17	—	IV,23-48
gr. 18	—	XI
gr. 19	—	VIII,1-34
gr. 20	—	IX
gr. 21	NB: se nedenfor!	

Hofkatalog (K 2)	svarer til	Gjeddes samling
gr. 22	—	VII
gr. 23	—	XI,24-25
gr. 24 } gr. 25 }	diverse vokalmusik af Kunzen, Mozart, Haydn, Jomelli m.fl. (ikke hos Gjedde)	

Det er hofkatalogens gruppe 21, der her påkalder sig interesse. Som det fremgår af ovenstående oversigt, svarer værkerne i denne gruppe ikke til noget værk i Gjeddes samling, hvorimod grupperne umiddelbart før og umiddelbart efter gruppe 21 alle er fra Gjedde samling. Det der således får det hele til at "falde på plads" er, at gruppe 21, som indeholder et meget stort antal værker, med nøje specifikation af titel og besætning og med to komponistangivelser, *anonymo* og *Croubelis* (enkelte steder sågar *Crombelis*), svarer ganske nøje til hele den samling manuskripter, der har været behandlet i nærværende artikel; der er ikke et eneste af værkerne med den velkendte "Croubelis-håndskrift", hvad enten de er anonymt overleveret eller overleveret som Simono dall Croubelis, der ikke helt entydigt kan passes ind i hofarkivets liste, og omvendt er det kun et lille fåtal af de i listen nævnte værker, der indtil i dag ikke er dukket op i Det kongelige Bibliotek²⁶). Forklaringen på denne gruppe 21 i hofarkivet er formentlig denne: efter kammerherre Gjeddes død har hoffet på enkens opfordring²⁷) købt Gjeddes efterladte musikalien, som delvis erstatning for den musik, der var gået tabt ved slotsbranden i 1794. Som tidligere antydnet, bestod disse musikalien af to samlinger: Gjeddes omfattende samling af udenlandske og hjemlige musikalien, ordnet og nummereret af Gjedde selv, samt alle Simoni dall Croubelis's værker, som Gjedde af os ubekendte grunde har holdt intakt og ikke spredt ud over de forskellige genrer; disse værker er overgivet hofarkivet i pakker, hver pakke bestående af enten en af Gjeddes romertals-nummererede genrer eller hele Croubelis-samlingen. Sekretæren i hofarkivet, der har skullet registrere kammerherrens "*efterladte Musikalia*", har så indført dem i sin lille kvartbog i den tilfældige orden, som pakkerne har ligget i; som pakke nr. 21 er således indført hele Croubelis-samlingen og samvittighedsfuld som sekretæren er, har han nøje fulgt manuskripterne angivelse: stod der Croubelis på en node, skrev han *Croubelis* i katalogen, og var der ingen komponistangivelse på noden, skrev han *anonymo*, til trods for at han formentlig efterhånden må have opdaget at hele den pågældende pakke noder var skrevet med samme håndskrift.

Da så alle disse værker på et tidspunkt er kommet til Det kongelige Bibliotek er de, således som det også var tilfældet med den "officielle" Gjeddes samling, blevet spredt rundt på bibliotekets hylder efter de principper, som biblioteket iøvrigt var ordnet efter, en placering, der i dag afspejler sig i bibliotekets kataloger.

Formålet med nærværende fremstilling har først og fremmest været at henlede opmærksomheden på den meget store samling manuskripter i Det kongelige Bibliotek fra o. 1780-90 og dens formodede komponist, en samling, der er blevet til i København og som har en tydelig forbindelse til den mere etablerede del af datidens musikliv gennem sit tilhørsforhold til Gjeddes samling og dermed til hoffet. Det er i denne forbindelse værd at understrege, at disse manuskripter fremtræder så godt som ubrugte; omslagene er gulnede og ofte meget snavsede, men hvad der ligger inden i dem ser helt ubrugt ud: ingen spille-notater, intet slid som følge af bladvending o.lign. Men må altså gå ud fra, at det er samlertrang snarere end spillelyst, der har fået Gjedde til at gemme disse noder, der ellers foreligger i opførelsesfærdig stand derved at langt den største del er udskrevet i stemmer. Dette kan undre noget, når man betænker, at i en meget stor del af samlingen indgår fløjten, tidens modeinstrument, som et vigtigt led, og at Gjedde selv var en habil fløjtenist.

Foruden at give et beskedent supplement til vor viden om forholdene omkring Gjeddes musiksamling, en af hovedhjørnestenene i Det kongelige Biblioteks bestand af musik fra det 18. århundrede, har det endvidere været hensigten at påvise identiteten af et stort antal af bibliotekets anonyme manuskripter; det er således konstateret, at næsten samtlige manuskripter, der i Det kongelige Bibliotek er katalogiseret under signaturerne CI, 85, 86 og 87) for så vidt som de ikke bærer Gjeddes signatur og følgelig af biblioteket er forsynet med nummereringen fra Gjeddes katalog – nu må tilskrives Simono dall Croubelis og derfor bør opføres under hans navn og ikke længere som anonyme.

Hvad angår selve musikken ville det sprænge rammerne for denne fremstilling at komme nøjere ind på den. En indgående beskrivelse af denne musik vil først kræve, at et udvalg af værkerne sættes i partitur²⁸), og herefter vil den kræve sin egen artikel! Her er blot forsøgt beskrevet samlingen som helhed, omstændighederne omkring den samt et – omend mindre betydningsfuldt – hjørne af det københavnske musikliv i slutningen af det 18. århundrede.

Noter:

- 1) Jf. Nanna Schiødt, Danish Holdings of Music Manuscripts Written Before 1800 (*Musik & Forskning* 2, 1976)
- 2) Facsimile i bind III af Cari Johansson, J.J. & Hummel Music Publishing and Thematic Catalogue. Stockholm 1972.
- 3) Gieddes samling er ikke registreret af RISM for hovedparten af manuskripternes vedkommende, da en særlig katalog over denne samling netop er under udarbejdelse af Inge Bittmann. Denne katalog vil blive trykt om kort tid.
- 4) Disse 3 værker er: CI 85,6 (Gieddes Saml. X,11); CI 85,2a samt CI 86,13.
- 5) Se Torben Krogh, Ældre Dansk Teatermusik (*Musikhistorisk Arkiv*, København 1931, specielt s. 25-33) og Erling Winkel, Danske Symfonier i det 18. århundrede (*Dansk Musiktidsskrift*, 1940 og 1941).
- 6) *Recueils imprimés de XVIIe Siècle*, Henle 1964.
- 7) I Hummels forlagskataloger fra 1776 og regelmæssigt helt frem til 1814 findes under hovedoverskriften "*Duos pour la Flute traversière*" følgende titel: "*Simono Airs Franç en Duo lib 1*"; værket er tilsyneladende ikke bevaret i dag.
- 8) På visse manuskripter "*Simono Dall Croubelis*" (min understregning).
- 9) Se nærmere om disse folketællingslister og deres betydning for musikhistorien i Ole Kongsted, Census as Source Material for the History of Music" (*Musik & Forskning* 2, København 1976, s. 154-167).
- 10) Han er ikke opført i den følgende folketælling fra 1801, ligesom han heller ikke findes på denne adresse i de københavnske husfortegnelser fra 1780'erne og 90'erne.
- 11) Hverken egne undersøgelser i landsarkivet, flittig brug af S.A. Hagens seddelkatalog og noter i Det kongelige Bibliotek eller Ole Kongsteds udskrifter af københavnske kirkebøger har bragt yderligere for dagen.
- 12) Det kongelige Bibliotek, CI, 62, mu 7302.2040.
- 13) Det kongelige Bibliotek, CI, 62, mu 7302.2133.
- 14) Et enkelt af værkerne ("*Arietta, Le Bon Vivant*", Det kongelige Bibliotek CI, 528, mu 7404.2235) er dateret "*a Coppenhage le 16 may 1785*".
- 15) Oplysningerne om hollandsk papir på det danske marked er velvilligst givet af papirhistorikeren, konservator Ove K. Nordstrand, der også har oplyst, at man selv i den danske statsadministration brugte hollandsk papir.
- 16) For fuldstændighedens skyld skal det dog nævnes, at også visse værker i Gieddes samling (se senere i denne artikel) samt selve den i det følgende omtalte Giedde-katalog er skrevet på dette papir.
- 17) Dette er et af de ganske få værker i samlingen, der ikke er skrevet på papir fra Honig; vandmærket er fra et andet hollandsk fabrikat: "J.KOOL". Imidlertid er der her en række andre forhold, der klart indikerer, at værket tilhører denne samling.
- 18) Heriblandt et værk, hvor kun titelbladet er bevaret samt den tidligere nævnte "*Simphonie . . . Dans le Gout asiatique*".
- 19) Heriblandt den tidligere nævnte "*Simphonie Chinoise*".
- 20) Med satsangivelserne "*Le President. Andante*" og "*Les débats. Presto*"!
- 21) Samtlige disse værker findes i Det kongelige Biblioteks kataloger, enten som "*Simoni*" eller som "*anonym*", under følgende katalogsignaturer: CI, 62; CI, 85; CI, 86; CI, 87; og CI, 528.
- 22) Den i note 3 nævnte katalog over Gieddes Samling vil som indledning indeholde en nøjere beskrivelse af Gieddes musiksamling.
- 23) Hagens Samling, 26,4^o, kasse A nr. 5.
- 24) Yderligere eet værk i samlingen har komponistangivelse "*Dominique Antoine*".
- 25) Dele af denne nummerering bekræfter, at de anonyme værker, som tidligere anført, hører sammen med dem, der er overleveret under Croubelis's navn: 18 kvartetter, både anonyme og angiveligt af Croubelis, alle med samme besætning, udviser en fortløbende nummerering fra nr. 49-66!

- 26) Det drejer sig – bortset fra nogle ”*Engelske danse*” i partitur – udelukkende om duoer (ca. 20).
- 27) Jf. Carl Thrane, *Cæciliaforeningen og dens Stifter*, København 1901; Carl Thrane, *Fra Hofviolonernes Tid*, København 1908; samt Hagens seddelkartotek i KB, ”*Gjedde*”.
- 28) En del af dette afskrivningsarbejde er allerede foretaget, dels af de studerende, der deltog i den i foråret 1976 afholdte øvelsesrække, dels af forfatteren.

SUMMARY

The article gives an introduction to a large manuscript collection of music in the Royal Library of Copenhagen, comprising about 80 almost exclusively instrumental compositions from the latter part of the 18th century, all written by the same hand, and all probably written in Copenhagen. The works in the collection are written anonymously or they are specifically attributed to *Simoni* or *Croubelis*. It is shown how in all probability this is one and the same person of whom very little is known, apart from the facts that he lived in Copenhagen about 1785, and had certain connections with Chamberlain W.H.R.R. Giedde, the well-known music amateur, patron and collector. In the last part of the paper the relationship between the manuscript collection under consideration and Giedde's enormous musical collection (both manuscripts and prints — now one of the most important parts of 18th century music in the Royal Library) is being discussed.

The size of this manuscript collection, the mystery round the identity of the composer and the links with the royal court through Chamberlain Giedde invite a closer study of this music and the circumstances under which it was written.